

Samen werken aan de toekomst van Westerveld: Duurzaamheid, Economie en Sociaal

Presentatie voor de Ketenpartneravond voor de Omgevingsvisie van de gemeente Westerveld, Gemeentehuis Diever, 23 september 2019

Jouke van Dijk

Hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse, Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Economische Geografie

Directeur Waddenacademie & Voorzitter SER Noord-Nederland

Email: jouke.van.dijk@rug.nl

Website: www.joukevandijk.nl

Uitdagingen Omgevingsvisie Westerveld:

Drie thema's:

1. Duurzaamheid
2. Economie
3. Sociaal

Doel van de avond:

Hoe zien we de toekomst van Westerveld?

Wat gaan we daar SAMEN de komen tijd aan doen?

Waar gaan we het over hebben?

- Trends in de regionale economie en op de arbeidsmarkt
- Hoe staan economie en arbeidsmarkt er nu voor?
- **Demografische ontwikkelingen**
- De economie, arbeidsmarkt, demografie en woningmarkt van Westerveld
- **Duurzaamheid in Westerveld t.o.v. de bureu en de rest van Nederland**
- **Hoe zien we de toekomst van Westerveld en wie moet wat doen?**

Trends in de economie en op de arbeidsmarkt

1. Economische crisis, groei stagnatie → **opeens krapte op de arbeidsmarkt**
2. Krimp/vergrozing: beroepsbevolking neemt af, tenzij doorwerken na 65
3. Verschillen tussen landsdelen nemen af, binnen landsdelen toe
4. **Economische herstructurering naar meer diensten gaat door**
5. **Kennisinintensivering, ICT-revolutie, opleidingsniveau stijgt: maar ook 250.000 analfabeten en 1,5 miljoen laaggeletterden**
6. **Banen op MBO-2/3 niveau verdwijnen door robotisering en automatisering en die banen komen niet weer terug, maar wel andere!!**
7. Grotere mobiliteit, lossere relatie woon-werk locatie, zelfrijdende auto?
8. Veranderende arbeidsverhoudingen (flexibiliteit, ZZP, leven lang leren)
9. Veranderende competentie-eisen → 21st century skills
10. **Decentralisatie van beleid (arbeidsmarkt, WMO) door rijk naar gemeenten**

Hoe staan we ervoor?

in het nieuws 7

Economie ging nog nooit zo goed

No 64 maanden groei ziet CBS eerste tekenen van afloeiing

De economie van Nederland is nog steeds in de groei. Volgens de CBS is de Nederlandse economie in het eerste kwartaal van 2019 met 0,2 procent gegroeid. Dit is de eerste keer dat de economie in het eerste kwartaal van een jaar groeit. De groei is vooral te danken aan de export van goederen en diensten. De binnenlandse consumptie is echter iets gedaald. Dit kan te maken hebben met de dalende prijzen van olie en gas. De overheid heeft echter maatregelen genomen om de economie te ondersteunen. Dit kan de reden zijn dat de economie nog steeds in de groei is. De CBS verwacht dat de groei in het tweede kwartaal van 2019 zal dalen tot 0,1 procent. Dit is echter nog steeds een positief teken. De economie van Nederland is erom bekend dat het sterk is. Dit kan de reden zijn dat de economie nog steeds in de groei is. De CBS verwacht dat de groei in het tweede kwartaal van 2019 zal dalen tot 0,1 procent. Dit is echter nog steeds een positief teken. De economie van Nederland is erom bekend dat het sterk is. Dit kan de reden zijn dat de economie nog steeds in de groei is.

university of groningen

13

2019: het jaar dat de groeimotor zal gaan sputteren

Vacatures zijn er genoeg, maar wie gaat ze opvullen?

Arbeidsmarkt: alle hens aan dek

13 vrijdag 13 december 2018

Knapte op arbeidsmarkt biedt banen voor mensen aan zijzij

university of groningen

8

fd.

Verhouding werk en werklozen

Vacatures per 100 werklozen

Op de arbeidsmarkt sneuvelt het ene record na het andere

Mit meer vacatures dan ooit vroeger van baan, aantal vacatures laag voor de hand

77

88

15

2008

2019

university of groningen

15

3.2.1 Ontwikkeling werkgelegenheid in arbeidsjaren, 1996-2016¹⁾²⁾

— Krimp
0 tot 7%
7 tot 23%
23 tot 35%
35% of meer

Overall in het land zijn regio's die snel en minder snel groeien in termen van werkgelegenheid over de periode 1996-2016: Zuid-West Drenthe is matig, maar omgeving gaat prima!

¹⁾ Cijfers voor Zuidwest- en Zuidoost-Friesland zijn in dit onderzoek gecorrigeerd voor gemeenschappelijke benaming van 2014.
²⁾ Hoe de verdeling in vijf ontwikkelingsklassen tot stand is gekomen, staat in de technische toelichting.

university of groningen

16

Banen per 100 inwoners is goed in Westerveld vergeleken met de rest van Drenthe

Aantal banen per 100 inwoners van 15-75 jaar

Westerveld

university of groningen

17

Ontwikkeling aantal banen Westerveld 2010-2018

Arbeidsplaatsen

Aantal banen neemt af van ruim 9.600 naar iets minder dan 9.400

9.700
9.600
9.500
9.400
9.300
9.200

2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018

Data: LISA, Regionale vestigingsregisters

university of groningen

18

Banen naar sector Westerveld in 2018

Arbeidsplaatsen, naar sector

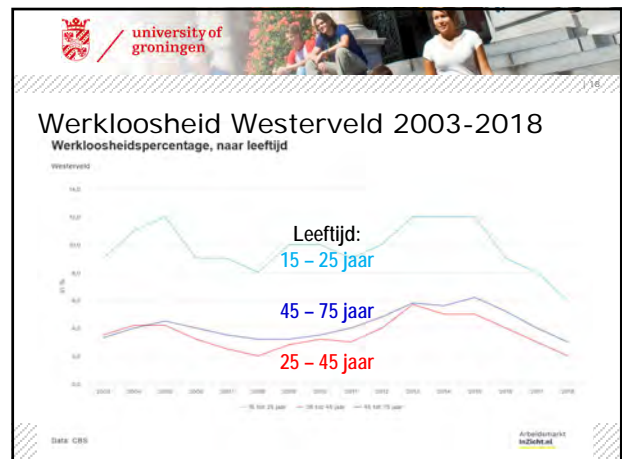
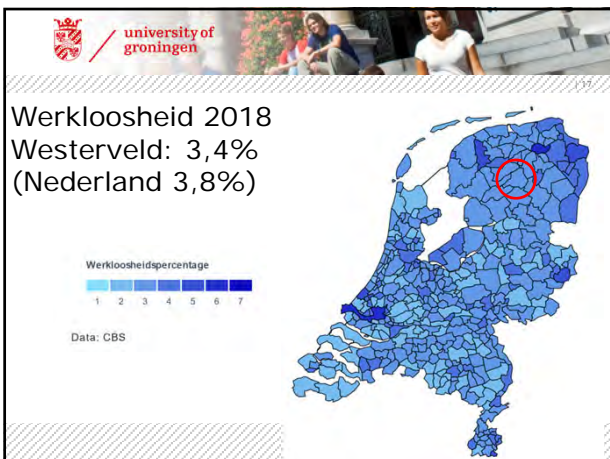
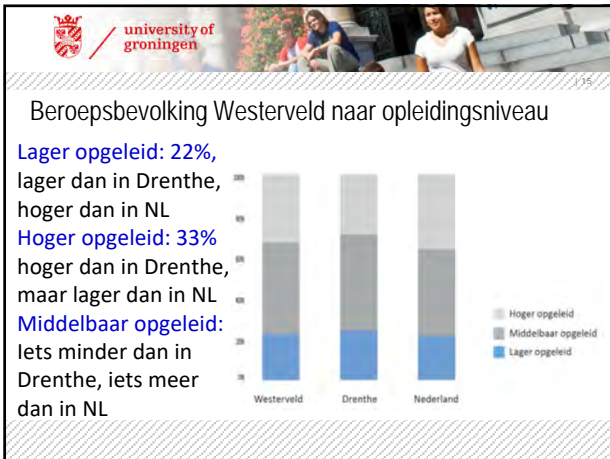
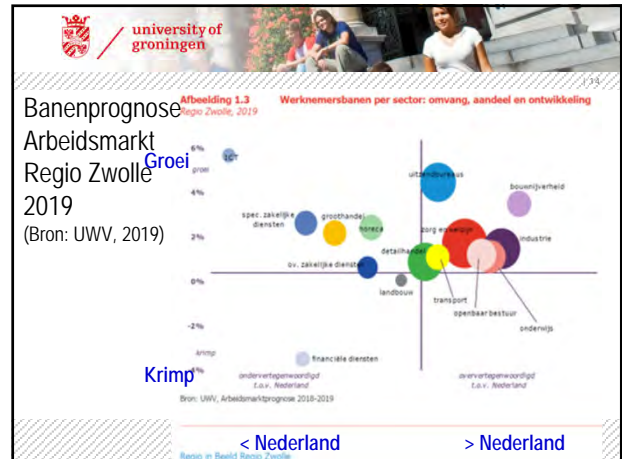
Banen: 9.400 (Overheid 2.000, Zorg 1.500, Horeca 800, Detailhandel 650, Spec. Zak. Diensten 700, Landbouw 700, Bouw 600)

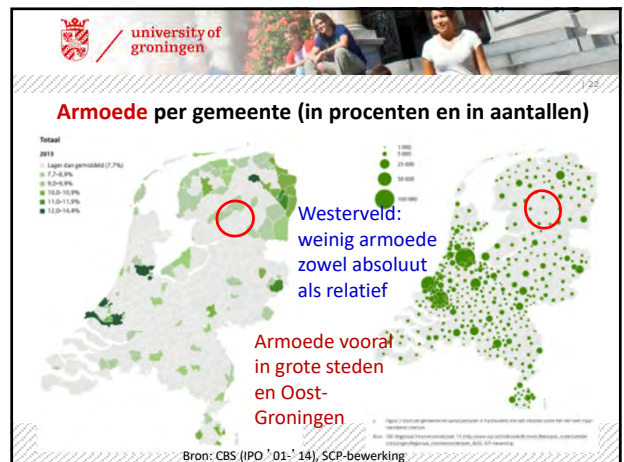
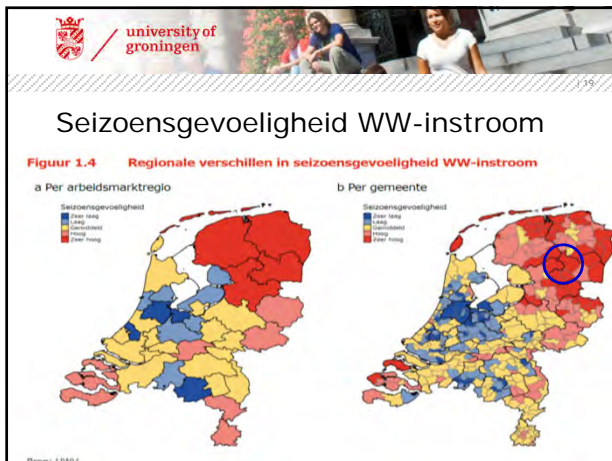
Bijzonderheden: Kazerne Havelte, ASTRON, Toerisme: Werelderfgoed Frederiksoord?

9.400
9.000
8.600
8.200
7.800
7.400
7.000
6.600
6.200
5.800
5.400
5.000
4.600
4.200
3.800
3.400
3.000
2.600
2.200
1.800
1.400
1.000
600

Overheid
Zorg
Horeca
Detailhandel
Spec. Zak. Diensten
Landbouw
Bouw

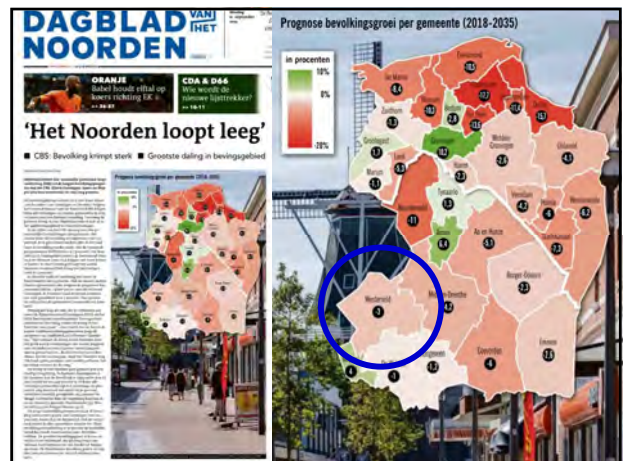
Data: LISA, Regionale vestigingsregisters

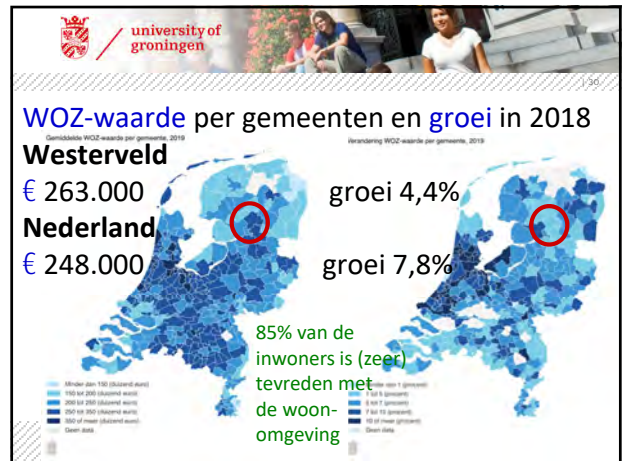
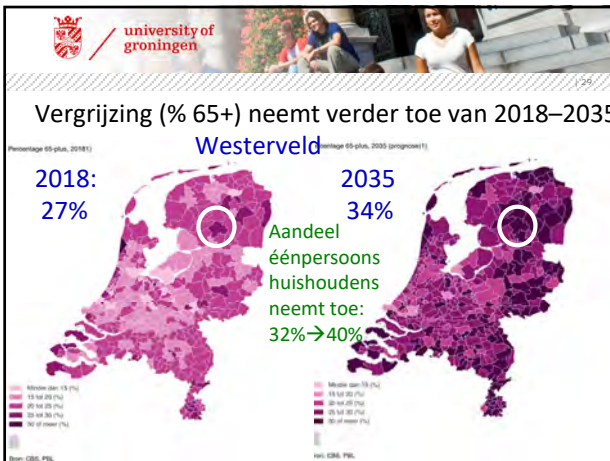
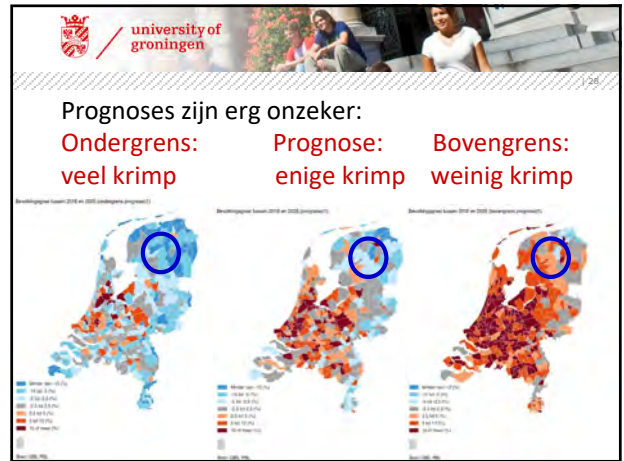
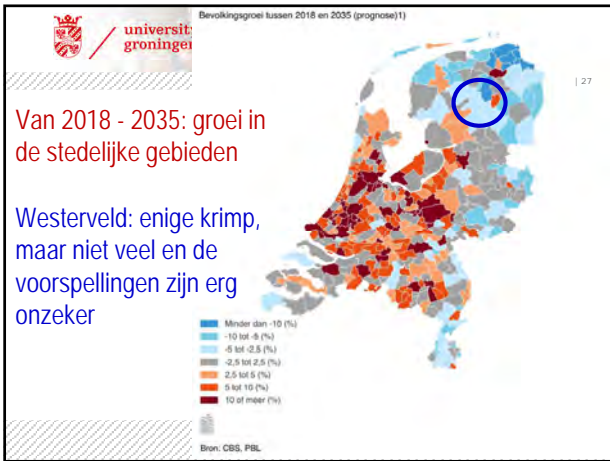
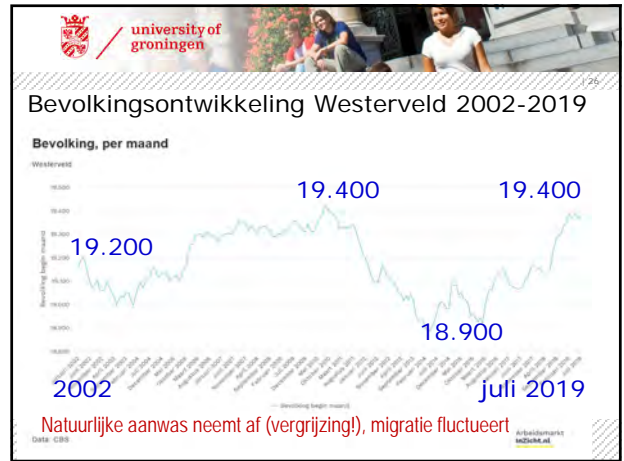
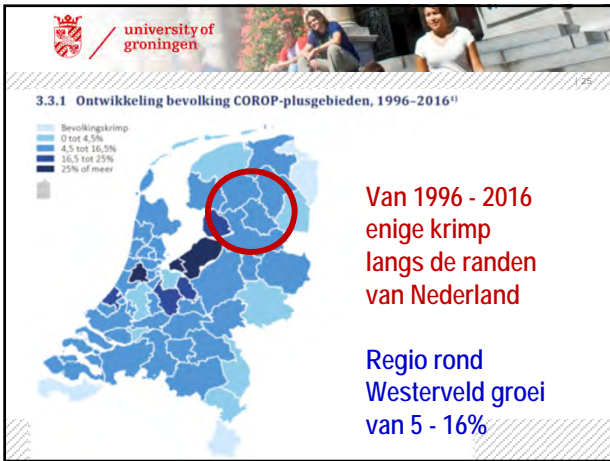

university of groningen

Demografische trends

university of groningen

Hoe duurzaam is Westerveld?

university of groningen

Telos Nationale Duurzaamheidsmonitor gemeenten 2018 op basis van:

- Sociaal-cultureel Kapitaal
- Ecologische Kapitaal
- Economisch Kapitaal

university of groningen

Telos Nationale Duurzaamheidsmonitor gemeente 2018 op basis van indicatoren voor drie kapitalen:

Sociaal-cultureel kapitaal	Ecologisch Kapitaal	Economisch Kapitaal
Maatschappelijke participatie	Natuur & landschap	Arbeid
Politieke participatie	Bodem	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Economische participatie	Water	Infrastructuur & bereikbaarheid
Veiligheid	Lucht	Concurrentievermogen
Wonen & woonomgeving	Energie & klimaat	Kennis
Gezondheid(szorg)	Afval	
Onderwijs	Hinder & calamiteiten	
Kunst & cultureel erfgoed		

Elk onderdeel is weer gebaseerd om een heel groot aantal indicatoren

university of groningen

Hoe duurzaam is Westerveld ten op zichte van 380 gemeenten? → nr. 97!

- En ten opzichte van de buurgemeenten?
De Wolden, Midden Drenthe, Steenwijkerland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Meppel, Hoogeveen (en Zwolle)
- Hoe zijn de kapitalen verdeeld in gemeenten met ongeveer dezelfde plaats (nr. 90 - 102) in de ranking van 380 gemeenten als Westerveld?

university of groningen

Gemeenten Telos 2018	Rang (380)	tov 2014	Soc.cul. kapitaal	Ecologie kapitaal	Economie kapitaal
Westerveld	97	-21	148	15	308
De Wolden	157	-60	119	70	336
Midden Drenthe	230	-70	286	115	237
Steenwijkerland	119	76	240	6	311
Weststellingwerf	281	-5	327	131	291
Ooststellingwerf	332	-38	330	64	375
Meppel	226	16	275	160	192
Hoogeveen	346	-1	338	298	258
Zwolle	50	15	228	95	19

university of groningen

Gemeenten met ongeveer dezelfde plaats (nr. 90 - 102) in de ranking van 380 gemeenten als Westerveld (nr. 97):

university of groningen

Gemeenten Telos 2018	Rang (380)	tov 2014	Soc.cul. kapitaal	Ecologie kapitaal	Economie kapitaal
Westerveld	97	-21	148	15	308
Losser	92	8	170	17	251
Zeewolde	90	-12	294	30	68
Bergen NH	102	9	33	120	308
Katwijk	94	-34	95	150	156
Lisse	99	55	45	180	188
Amstelveen	92	-2	119	272	26
Best	94	11	164	272	17
Leiden	102	12	175	319	9

university of groningen

Hoe staat Westerveld ervoor?

- Economisch gaat het net als in Nederland heel goed, maar trend blijft iets achter bij NL. Veel banen in omliggende gemeenten. Weinig werkloosheid, bijstand en armoede.
- Bevolking krimpt op termijn waarschijnlijk iets. Vergrijzing en éénpersoonshuishoudens nemen toe.
- WOZ-waarde is vrij hoog, maar stijgt niet hard. Van de inwoners is 85% is (zeer) tevreden met de woonomgeving.
- TELOS-monitor: veel ecologische kapitaal, gemiddeld sociaal-cultureel kapitaal en weinig economisch kapitaal.

→ Het gaat prima! Blijft dat zo? Wat zijn de kansen en bedreigingen? En wie moet wat gaan doen?

university of groningen

Windpark Drentse Monden Oostermoer haalt oude tegenstelling 'boer versus arbeider' naar boven

Donderdag 11 April 2019, 12:23

'Mensen in de Veenkoloniën doen er in de ogen van de overheid niet toe'

De antipathie tegen de komst van ook te maken met een aloude klo...

DAGBLAD NOORDEN

Snel internet in Drenthe: garanties voor de lange termijn zijn er niet

Keuzestress door glasvezelstrijd

De aanleg van snel internet op het Drentse plateland is een uniek als wankel. De provincie vertrouwt vrijwilligers het beheer toe over tientallen miljoenen euro's. Bedrijfsplannen zijn niet altijd even solide en garanties voor de lange termijn zijn er niet.

LC, 8 juni 2019

university of groningen

Zelfrijdende auto's nu snel de weg op

Maandag 27 maart 2017

'Mensen willen zo makkelijk mogelijk van A naar B'

...die klas is voor al die toekomstige...
...dat men die verkeerslichten...
...tot het rode licht gedoofd is...
...er kan een trein naar het...
...noorden komen

university of groningen

De economische reden achter de Lelylijn

Politiek wil sneller via Hanzelijn

WACHT tot het rode licht gedoofd is er kan een trein naar het noorden komen

...die plan voor de Lelylijn...
...goed, ook voor 2019!

Toerisme groeit explosief, Amsterdam dreigt vol te lopen

Het aantal toeristen in ons land is in 2017 explosief gestegen. En dat is goed nieuws - behalve voor Amsterdam.

Peter Groenendijk 04.04.18, 00:01 Laatste update: 10:16

Overtoerisme in Nederland in één keer opgelost! #citymarketing #amsterdam

Oplossing voor het toerisme probleem van Amsterdam + werk voor de regio:

→ spreiden over Nederland!?

Werelderfgoedstatus ver weg voor Koloniën van Weldadigheid

Koloniën van Weldadigheid pas in 2020 ingediend voor werelderfgoedstatus

In 2020 wordt een nieuwe poging gedaan om van de armenkoloniën Unesco-werelderfgoed te maken

Niet komend jaar, maar pas in 2020 wordt een nieuwe poging gedaan om van de armenkoloniën in Drenthe, Overijssel en België Unesco-werelderfgoed te maken. Dat verzoek hebben alle betrokken overheden bij minister Ingrid van Engelshoven neergelegd.

Werelderfgoedstatus stap dichterbij

Veenhuizen, Frederiksoord en Wilhelminaoord/Verdeparten bij

Willemsoord en Ommerschaars in Merksplas zijn er veel aangezet

OPINIE

Wil Drenthe massa- of duurzaam toerisme?

Vergeet de buitenlandse massatoerist uit de Randstad en mik bij de promotie van Drenthe vooral op de rust zoekende landgenoot.

Chinese toerist naar 'Hunebed Highway'

Drenthe opent een ambassade voor toerisme in China

De provincie wil Chinese toeristen trekken

Drenthe wil inspelen op beleid om massatoerisme te spreiden

Onderdendam tegen B&B's

Ning geen oplossing voor lege winkels

De toekomst van Westerveld

- Bevolking: krimp en vergrijzing. Maak gebruik van de mooie woonomgeving en het ecologische kapitaal en houdt dat in stand ook in relatie tot o.a. energietransitie met zonnepanelen, windmolens, etc.
- **Investeer in sociaal-cultureel kapitaal.** Betaalbare woningen voor starters en gezinnen. Goede dagelijkse voorzieningen (zorg, onderwijs, cultuur), bereikbaarheid via weg, OV en digitaal.
- Economische mogelijkheden zijn beperkt. Kansen in toerisme (werelderfgoed Frederiksoord), landbouw, bestaande bedrijven en misschien spin-offs van Defensie Kazerne Havelte, ASTRON.

Uitdagingen Omgevingsvisie Westerveld:

Drie thema's:

1. Duurzaamheid
2. Economie
3. Sociaal

Doel van de avond:

Hoe zien we de toekomst van Westerveld?

Wat gaan we daar **SAMEN** de komen tijd aan doen?

Tot slot

- Wees realistisch: u bent geen Zwolle of Leiden en moet dat ook niet willen!
- Ga het samen oplossen in plaats van te klagen dat de andere partij het niet goed doet, niet snapt, niet wil, niet kan etc. Gun elkaar wat. De overheid faciliteert.
- **En dat proces kan nu beginnen!**

Dank voor uw aandacht

